

ležati; tudi naj se v prvi polovici leta dvakrat, v drugi pa le enkrat vsaki teden z lopato premeša. Ko je 12 mescov preteklo, se moka preseje, potem pa v sode potlači, in to kolikor je moč gosto in terdo. Upotrebujejo se pri tem delu možje, ki s čednimi usnjatimi nogovicami obuti, moko v sodih poteptajo, zraven pa zajedno še stóp se poslužijo. Ko se pozneje sodi odmašé, postavim po 6, 12 in še več letih, je moka v njih skorej tako terda kakor kamen, pa popolnoma dobra.

(Da se žarkovo sirovo maslo (žarkov puter) sopet dobro naredí, naj se naj poprej v frišnem mléku, zatem pa še enkrat v merzli vodi dobro pregnjéte. Na to vižo bo tako, kakor da bi ne bilo nikoli žarkovo bilo. Kako to? Takole: tista žarkova kislina, ki se je napravila v sirovem maslu in mu je naredila neprijeten okus in duh, se v frišnem mléku popolnoma raztopi in tako odide žarkovina iz sirovega masla. Da se pa potem, ko je v mléku dobro pregnjeteno bilo, še enkrat pregnjéte v merzli vodi, je pa za to treba, da se mléko, ki je morebiti v sirovem maslu zaostalo, iz njega čisto odpravi. — Na to vižo si lahko pomagata gospodinje!

Od davkov, ki si jih ljudjé sami nakladajo.

Pogovor med Anšetom in Blažetom.

2. Tobak.

B. V zadnjem pogovoru si mi žugal dokazati, da tobak se ne more prištevati k prijetnostim človeškim. Rad bi slišal, kako bodeš to spričal.

A. Če bi vse na svetu tako lahko dokazati bilo, kakor to, pač malo modrih ljudi bi potrebovali. Povej mi: je li to prijetnost, ktere se skor vsak le z bljuvanjem navadi? In kadar se je navadil s težavami, kaj ima potem od tega? Suho gerlo, prazen želodec in omotično glavo, ako je tobak prehud. Povej mi: kaj nek od te trojke je prijetnega? Tobak je prav nepotrebna reč za človeka; koliko ljudi je na svetu, ki ga ne špogajo na nobeno vižo, in vendar so živi in zdravi; tudi meni nikoli ne pride na misel.

B. Zakaj pa meni skor ni obstati brez njega, da bi laglej brez kruha bil, kakor brez tobaka?

A. Zato, ker si se ga navadil. Ako bi se ga ne bil navadil, bi ti tudi nikoli ne prišel na misel, kakor meni ne; navada je železna srajca! Sicer pa mi prijatelj ne čenčaj, da bi laglej bil brez kruha, kakor brez tobaka. To je bosa! Če bi stradal, boš pač pred za kos kruha kakor za tobak prijel. Hočeš, da te na skušnjo denem?

B. E, čmu bi mogel človek ravno vse sam skušati!

A. Vidiš, kako prazne kvantate tobakarji! Verjemi mi: nič, celò nič družega ni pri tobaku, kakor zgol navada. Sin vidi očeta, otrok mladenča tobak piti, se mu zavoljo tega zdí bolj moški, ker ima lulo v ustih, želi tudi biti moški, začinja ga piti kakor vidi pri družih, in s tem se navadi in misli, da mu je tobak potreben, dasiravno mu je škodljiv.

B. Kaj pa da: tobak je še celò škodljiv?

A. To je resnično; tobak je strupeno zeliše. Ako tobak piješ, se meša dim s slino; če slino požeraš, se ti kri kazi; če jo pljuješ, se sušiš in slino zgubljaš, ki ti je potrebna k razbavi jedil in scer k zdravju. Iz tega pridejo bolezni, posebno jetika, ktera je že dosto mladih ljudi zarano pod zemljo spravila.

B. H kakemu pridu mora pa vendar tobak biti, zakaj pa ga je Bog vstvaril?

A. Da bi bil Bog tobak zato vstvaril, da bi kdo ta prah v nos tlačil, in ta dim v usta vlekel, si stroške

delal, zdravje in čas zapravljaj, kaj tacega so si le tobakarji izmislili. Tobak je strupeno zeliše, in je, kakor druge strupenine, ob pravem času dobro zdravilo, in iz takega namena ga je modri Bog vstvaril.

B. Pa vendar ne boš mislil, da tobak nosljati ali piti je celò greh?

A. Tega sploh ne mislim, vendar v časih tudi brez vsega greha tobakarija ni. Sosed Luka ima lulo v ustih celi dan in dosto krajcarjev potrosi za tobak, — žena in otroci so pa brez potrebnega oblačila, brez zabelje, soli in kruha, in stanujejo v nezdravem berlogu. Kaj misliš? ali je li Luka celò brez greha, da zavoljo tobaka opušča tako velike dolžnosti? Matjah ima, kakor vés, svojega Toneta v šoli, in si mora marsikaki krajcar pritergati, da ga dá Tonetu. Tone se je navadil tobak puhati, si je kupil gosposko pipo, si špoga dragi tobak in zapravlja s tem dosto očetovih žuljev. Ali je to mar celò brez greha? Oče prepoveduje sinu, gospodar hlapcu, predstojnik podložnim itd. tobaka ne piti, — vprašam: al so letí celò brez greha, če ne marajo za dolžnost svojo? Hlapec, delavec, služabnik, zapravlja s tobakom marsiktero uro, in dela tako gospodarju škodo, ker manj stori kakor je dolžan. Ali to ni greh, plačilo jemati, pa delo zanemarjati? Hlapec si zvečer natlači lulo, gré spat, se vleže na senó, zaspí, lula mu pade iz ust, seno se zažgè, pohištvo pogorí in velika škoda se naredí. Ali je tak hlapec brez greha in ni kriv vse škode, ki se je naredila? Mladeneč se navadi tobaka, kmalo spozná, da mu škodje, začne pokašljevat, se sušiti in blediti, dobi jetiko, umerje in postane sam svoj ubijavec. Kako mora to biti brez greha?

B. Nehaj, nehaj mi pridigovati od pregrešnosti tobakarske, scer bom še jez mislil, da sem se pregrešil v 30 letih, kar že pijem tobak!

A. Gotovo ta dolgi čas tudi pri tebi ni bilo brez vsega greha, in ako bi že družega ne bilo, si svoja sina pohujšal, da sta se ga tudi navadila, in da ti morebiti kradeta, da si ga moreta kupovati.

B. Če je tobak tako nepotreben, škodljiv in še celò pregrešen, zakaj pa dobivamo to nepotrebo, to škodljivost in ta greh v vsakem kotu na prodaj? Zakaj se ne prepové?

A. Čeravno sem rekel, da tobak je vsim nepotreben, vendar nisem rekel, da je vsakemu škodljiv in da se vsak ž njim pregreší. Me moraš prav razumeti. Ker se z nožem zamore otročè do smerti raniti, bojo li prepovedani noži? — če je lišp obleke že djalo marsikako hišo na kant, bo li za tega voljo štacunarjem prepovedano, prodajati zale oblačila? — če sta vino in žganje že jezero pijancov spravila v kertovo deželo, se li zatega voljo ne bo smelo prodajati vino in žganje? Vidiš, prijatelj, taka je tudi s tobakom.

Janez Jažirk.

Slavijani teržaške okolice.

(Dalje in konec.)

Izreka, naglasek in poteza besed so pri teržaških Slavjanih nekoliko drugačni od izreke, naglaske in poteze pri Krajncih, Korošcih in Štajarcih. Uni imajo med drugim tudi en mehek in terd cičec c, kakor se najde pri Horvatih in Dalmatincih (razun Dubrovčanov), kteri zaznamljajo pervega z nekim vegastim poteglejem po sadašnjem novem pravopisu — c (na priliko: v besedi „neće“), družega pa z narobno strešico — č (na priliko v besedi „kača“), med tem ko Krajnci, Korošci in Štajarci ne dajo družega slišati kakor le edni c, to je, terdi cičeci c, — to kar se sicer nahaja tudi pri Dubrovčanih. Zraven tega teržaški Slavjani izgovarjajo pismenko u kakor Francozi, Milanezi in prebivavci bu-